

במקומו, שנאמר ה' צלף עד יד
ימינך. ואותו המלאך שהוא
משמאלו, מעמידו אחרי האדם,
והקדוש ברוך הוא מימין
ומשמאל. נמצא האדם נשמר
מכל צדדיו, מי יוכל להזיק אותו.
ועל כן צריך שלא יהא האדם מצוי בלא
תורה ובלא מצות, אפילו שעה אחת.
בביתו הקדוש ברוך הוא שומרו מבחוץ,
והאדם מבפנים.

והנינו, אמר רבי יוסי בר יהודה,
פתיח המצין במזוזה, אין מזיק
ואין שטן ואין פגע רע מתקרב
אליו. מפני שהקדוש ברוך הוא
שומר הפתיח, אפילו בשעה שנתן
רשות למלאך המשותף לחבל, זוקף
עיניו, ורואה ששם שדי עומד על
הפתיח, שכתוב (שמות יב) ולא יתן
המשחית לבא אל בתיכם לנגף.
לפיכך צריך האדם שיהא תמיד
מצוי במצות מזוזה.

פתיח רבי נהוראי בפרשת ציצית
ודרש, (במדבר טו) ועשו להם ציצית
על כנפי בגדיהם לדרתם. מה
שונה שפאן ובשבת לדרתם חסר,
שכתוב (שמות לא) לעשות את
השבת לדרתם, חסר

ששנינו, תקנו פרשת ציצית
בקריאת שמע. ובדירתו של אדם
נמצא פרשת קריאת שמע, חוץ
מפרשת ציצית, שחסר משם.
במה נשלם? אלא כשאדם
מתעטף בביתו בציצית, ויוצא בו
לפתחו, הרי נשלם.

והקדוש ברוך הוא שמח בו,
ומלאך המות זז משם, והנינו
לדרתם, שיהיה שלם. ויצא
מפתח ביתו במצוה זו, ומלאך
המשחית זז משם, ונצול האדם
מכל נזק. מנין לנו? ממה שכתוב
מזוזות, מאותיותיו משמע: ז"ז
מ"ת. שלא נתן לו רשות לחבל,
וזו מפתחו.

צלף על יד ימינך. ואותו המלאך שהוא
משמאלו, מעמידו אחרי האדם. והקדוש
ברוך הוא מימין ומשמאל. נמצא האדם נשמר
מכל צדדיו, מי יוכל להזיק אותו.

ועל כן, צריך שלא יהא האדם מצוי בלא
תורה ובלא מצות, אפילו שעה אחת.
בביתו הקדוש ברוך הוא שומרו מבחוץ,
והאדם מבפנים.

והנינו, אמר רבי יוסי בר יהודה, פתיח המצויין
במזוזה, אין מזיק ואין שטן ואין פגע
רע מתקרב אליו. מפני שהקדוש ברוך הוא
שומר הפתיח, אפילו בשעה שנתן רשות
למלאך המשחית לחבל, זוקף עיניו, ורואה
ששם שדי עומד על הפתיח, כדכתיב, (שמות יב)
ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף.
לפיכך צריך האדם שיהא תמיד מצוי במצות
מזוזה.

פתיח רבי נהוראי בפרשת ציצית ודרש, (במדבר
טו לח) ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם
לדרתם. מאי שנא דהכא ובשבת לדרתם חסר,
דכתיב, (שמות לא טז) לעשות את השבת לדרתם,
חסר.

והנינו. תקנו פרשת ציצית בקריאת שמע.
ובדירתו של אדם, נמצא פרשת קריאת
שמע, חוץ מפרשת ציצית, שחסר משם. במה
נשלם. אלא כשאדם מתעטף בביתו בציצית,
ויוצא בו לפתחו, הרי נשלם.

והקדוש ברוך הוא שמח בו, ומלאך המות זז
משם והנינו לדרתם, שיהיה שלם.
ויצא מפתח ביתו במצוה זו, ומלאך המשחית
זז משם ונצול האדם מכל נזק. מנין לנו? ממה
שכתוב מזוזות, מאותיותיו משמע, ז"ז מ"ת.
שלא נתן לו רשות לחבל, וזו מפתחו.

בשבת דכתיב לדרתם, מאי טעמא. מפני שפנין שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בגר דלוק, ושלחן ערוף, ומטה ממצעת, ודירתן מתקנת פדירת חתן לקבל בו הפלה. שבת היא פלה. ולעולם אין מקניסין אותה אלא בדירה מתקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועל זה פתוב לעשות את השבת. וכתוב לדרתם, להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה. בשעה שקדש היום, וכלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתקנת ושלחן ערוף וגר דלוק - פלה זו אומרת: אין דירה זו מישראל. ביני ובין בני ישראל פתוב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדשה. על פן צריך הכר קדושה בפית. ועל זה פתוב לדרתם, בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, אני מעיד על מי שיוצא משער ביתו בעטוף של מצוה, ותפלין בראשו, בשעה שיוצא בין שני השערים, מזמנת עליו שכניה, ושני מלאכים שעומדים עליו, אחד מימין ואחד משמאל, וכלם מלויים אותו עד בית הכנסת ומברכים אותו. ומקטרג אחד שעומד לפני פתחי האדם הולך מאחריהם, ועל פרחו משיב ואומר אמן.

וזכור ושמור - הכלל של התורה. זכור היא פרשת מזוזה. ואם תאמר, מזוזה בנקבה מדבר - כן הוא ודאי. אבל הפרשה הזו, זכור כלול בנקבה. שמור הוא ציצית. ובשיוצא אדם משער ביתו, יוצא בתפלין, שהם הכלל של זכור, וציצית עמו, שהיא שמור, ופוגש במזוזה בשער ביתו, שהוא כלל זכור - הציצית משלימה לו לכלל של שמור.

בשבת דכתיב לדרתם, מאי טעמא. מפני שפנין שקידש היום, דירתם של ישראל צריכה להיות בגר דלוק, ושלחן ערוף, ומטה מוצעת ודירתן מתוקנת פדירת חתן לקבל בו הפלה. ומאי ניהו. שבת היא פלה. ולעולם אין מקניסין אותה אלא בדירה מתוקנת לכבודה, כפי הראוי לה. ועל דא פתיב, לעשות את השבת. וכתוב, לדרתם, להכניס בה פלה קדושה לדירתה ולהיות בתוכה.

בשעה שקידש היום, וכלה זו באה, ואינה מוצאה דירה מתוקנת, ושלחן ערוף, וגר דלוק. פלה זו אומרת, אין דירה זו מישראל. ביני ובין בני ישראל פתיב, אין זה מישראל, אין דירתו לקדושה. על פן צריך הכר קדושה בפית. ועל דא פתיב לדרתם, בשבת ובציצית.

אמר רבי נהוראי, אסהדנא, על מאן דנפק מתרע ביתיה בעיטופא דמצוה, ותפילין בראשו, בשעה דנפיק בין תרין תרעין, אזמנא שכניה עליה. ותרין מלאכין דקיימין עליה, חד מימינא, וחד משמאלא, וכולהון מלויין ליה עד בי פנישתא, ומברכין ליה. וחד מקטרגא דאיהו קיימא קמי פתחא דבר נש אזיל מבתריהו, ועל פרחיה אתיב ואמר אמן. וזכור ושמור, כללא דכל אורייתא. זכור, איהו פרשת מזוזה. ואיתימא מזוזה בנקבה מדבר. הכי הוא ודאי, אבל פרשתא דא, זכור כלול בנקבה. שמור איהו ציצית.

ובר נפק בר נש מתרע ביתיה, נפיק בתפילין, דאינון כלל זכור, וציצית בהדיהו, דאיהו שמור, ואיערע במזוזה בתרע ביתיה, דאיהו כלל זכור, ציצית

אֲשֵׁלִים לַיה לְכָלֵל שְׁמֹר.

וְאִי תִימָא הָא צִיצִית לֹא קִיִּמָא בְּפִתְחָא, הָאִיף קִיִּמָא זְכוּר בְּלַחֲדוּי, וְהָא תַנּוּן זְכוּר וְשְׁמֹר בְּחֻדָּא אִינוּן. אֲלֵא, מְזוּזָה אִיהִי כְּלוּל זְכוּר וְשְׁמֹר. תַנּוּן, זְכוּר וְשְׁמֹר בְּדַבּוּר אֶחָד נֶאמְרוּ, וּבְחֻדָּא אִינוּן, וּמְזוּזָה כְּלוּל דִּתְרוּיָהּ, כְּלוּל דְּכַר וְנוֹקְבָא בְּחֻדָּא.

הַתְּפִלִּין לְעֵילָא, כְּלוּל זְכוּר. תְּפִלִּין דִּיד, שְׁמֹר, כְּלוּל דָּא בְּדָא. עֲשִׂיָה לֹא כְּתִיב אֲלֵא בְּצִיצִית, דָּאִיהִי שְׁמֹר. וְכוּלָּא אֲזֵלָא בְּחֻדָּא. אֲתָא הֵהוּא רַוּוּקָא וְאָמַר, בְּאַתְרָא דָּא רִישֵׁין אֲשַׁתְּפַחוּ, מֵאֵן יָכִיל לְמַלְלָא.

פִּתְחָא וְאָמַר, וּלְנַעֲמֵי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפְּחָת אֱלִימְלָךְ וְשִׁמּוּ בַעַז. מְגִלָּה זֹו לֹא הִיָּה לָהּ לְהִתְחִיל אֲלֵא מִפְּסוּק זֶה. שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְבָרָא הָעוֹלָם, הִיָּה מַחְרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הִיָּה עוֹמֵד, עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה. כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהִעֲמִידוּ עַל עַמּוּדוֹ, עַל עַמּוּד אֶחָד. מָה הוּא? הוּא צְדִיק יְסוּד עוֹלָם.

הַתְּנִינּוּ, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְבָרָא הָעוֹלָם, הִיָּה מַחְרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הִיָּה עוֹמֵד. עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהִעֲמִידוּ עַל עַמּוּדוֹ. עַל עַמּוּד אֶחָד. מָה הוּא? הוּא צְדִיק יְסוּד עוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא אֶת הַתְּשׁוּבָה, הַתְּנוּצֵץ אֹר מְמַנָּה, וְהָאֹר הֵהוּא הִבְהִיק וְהָאִיר מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְכוּ נִבְרָא הָעוֹלָם. רָאֵהוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִסְתַּפַּל בְּרִשְׁעִים הַעֲתִידִים לְבֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּגְנָזוּ לְעוֹלָם הַבָּא לְצַדִּיקִים.

וְאֵם תֵּאמַר הוֹאִיל וְהוּא עֲתִיד לְגוֹנְזוֹ, לְמָה בָּרָאוּ. אֲלֵא כְּשֶׁבָּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹר זֶה, לֹא בָּרָאוּ אֲלֵא לְבָרָא בּוֹ אֶת הָעֵפֶר (הָעוֹלָם). וְנִסְתַּפַּל וְרָאָה שְׁעֵתִידִים רִשְׁעִים לְבֹא, וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד הַיּוֹם, אֵף עַל פִּי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְנָזוּ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.

וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְעַד הַיּוֹם, אֵף עַל פִּי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְנָזוּ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.

וְאֵם תֵּאמַר, הִרִי צִיצִית לֹא עוֹמֵד בְּפִתְחָא? אִיף עוֹמֵד זְכוּר לְבָדוּ, וְהִרִי שְׁנִינּוּ שְׁזָכוּר וְשְׁמֹר הֵם יַחַד? אֲלֵא, מְזוּזָה כְּלוּלָת זְכוּר וְשְׁמֹר. שְׁנִינּוּ זְכוּר וְשְׁמֹר בְּדַבּוּר אֶחָד נֶאמְרוּ, וְהֵם יַחַד. וְהַמְזוּזָה כְּלוּל שְׁל שְׁנֵיהֶם, הַכְּלוּל שֶׁל זְכָר וְנוֹקְבָה יַחַד.

הַתְּפִלִּין לְמַעְלָה - כְּלוּל זְכוּר. תְּפִלִּין שֶׁל יָד - שְׁמֹר, כְּלוּלִים זֶה עִם זֶה. הַעֲשִׂיָה אֵין כְּתוּבָה אֲלֵא בְּצִיצִית, שֶׁהִיא שְׁמֹר, וְהַכֹּל הוּלֵךְ יַחַד. כֵּאֲאוֹתוֹ הַרְוִק וְאָמַר, בְּמִקּוֹם הַזֶּה נִמְצְאוּ רָאשִׁים, מִי יָכוֹל לְדַבֵּר?

פִּתְחָא וְאָמַר, (רות ב) וּלְנַעֲמֵי מוֹדַע לְאִישָׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפְּחָת אֱלִימְלָךְ וְשִׁמּוּ בַעַז. מְגִלָּה זֹו לֹא הִיָּה לָהּ לְהִתְחִיל אֲלֵא מִפְּסוּק זֶה. שְׁנִינּוּ, כְּשֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְבָרָא הָעוֹלָם, הִיָּה מַחְרִיט הָעוֹלָם לְפָנָיו, וְלֹא הִיָּה עוֹמֵד, עַד שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה. כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, בָּרָא אֶת הָעוֹלָם, וְהִעֲמִידוּ עַל עַמּוּדוֹ, עַל עַמּוּד אֶחָד. מָה הוּא? הוּא צְדִיק יְסוּד עוֹלָם.

כִּיּוֹן שֶׁבָּרָא הַתְּשׁוּבָה, הַתְּנוּצֵץ אֹר מְמַנָּה, וְהָאֹר הֵהוּא הִבְהִיר וְהָאִיר מְסוּף הָעוֹלָם וְעַד סוּפוֹ, וְכוּ נִבְרָא הָעוֹלָם. רָאֵהוּ הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְנִסְתַּפַּל בְּרִשְׁעִים הַעֲתִידִים לְבֹא בְּעוֹלָם הַזֶּה, וּגְנָזוּ לְעוֹלָם הַבָּא לְצַדִּיקִים.

וְאֵם תֵּאמַר, הוֹאִיל וְהוּא עֲתִיד לְגוֹנְזוֹ, לְמָה בָּרָאוּ? אֲלֵא כְּשֶׁבָּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֹר זֶה, לֹא בָּרָאוּ אֲלֵא לְבָרָא בּוֹ אֶת הָעֵפֶר (הָעוֹלָם). וְנִסְתַּפַּל וְרָאָה שְׁעֵתִידִים רִשְׁעִים לְבֹא, וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא. וְעוֹד הַיּוֹם, אֵף עַל פִּי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְנָזוּ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.

וּגְנָזוּ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, וְעַד הַיּוֹם, אֵף עַל פִּי שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא גְנָזוּ, בּוֹ הָעוֹלָם מִתְקַיֵּם.